

РОЛЬ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Буковинський державний медичний університет

Анотація. У статті ґрунтовно розглянуто олімпійську освіту як важливий педагогічний і соціокультурний чинник формування гармонійно розвиненої, патріотично свідомої молоді. Проаналізовано історичні засади олімпізму, його основні цінності та їхній виховний потенціал. Визначено роль олімпійської освіти у системі національно-патріотичного виховання, формуванні моральних якостей, здорового способу життя та активної громадянської позиції молодого покоління.

Annotation. The article thoroughly examines Olympic education as an important pedagogical and socio-cultural factor in the formation of harmoniously developed, patriotically conscious youth. The historical foundations of Olympism, its basic values, and their educational potential are analyzed. The role of Olympic education in the system of national-patriotic education, the formation of moral qualities, a healthy lifestyle and an active civic position of the younger generation is determined.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпізм, патріотичне виховання, молодь, гармонійний розвиток, олімпійські цінності.

Key words: olympic education, olympism, patriotic education, youth, harmonious development, olympic values.

Актуальність теми дослідження (постановка проблеми). Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибокими соціальними, культурними та духовними трансформаціями. У цих умовах особливої ваги набуває проблема виховання молоді, здатної не лише до професійної самореалізації, а й до свідомої громадянської діяльності, патріотизму, відповідальності за майбутнє держави. Формування гармонійно розвиненої особистості є одним із пріоритетних завдань системи освіти України.

Важливу роль у цьому процесі відіграє олімпійська освіта, яка поєднує фізичне виховання з морально-етичними, духовними та соціальними аспектами розвитку особистості. Вона спрямована на виховання молоді на засадах гуманізму, миру, взаємоповаги,

толерантності та чесної боротьби. Саме ці цінності є основою патріотичного виховання та формування національної самосвідомості [5].

Мета дослідження полягає у теоретичному дослідженні ролі олімпійської освіти у системі національно-патріотичного виховання молоді.

Методи дослідження: аналіз літературних даних та інформації мережі Інтернет, синтез та узагальнення.

Результати досліджень. Олімпійський рух бере свій початок у Стародавній Греції, де Олімпійські ігри були не лише спортивними змаганнями, а й важливою частиною культурного та духовного життя суспільства. Вони сприяли вихованню гармонійної людини, яка поєднувала фізичну силу, інтелект і моральні чесноти.

Сучасний олімпійський рух був відроджений наприкінці XIX століття завдяки зусиллям П'єра де Кубертена, який розглядав спорт як ефективний засіб виховання молоді та зміцнення миру між народами. Основою олімпізму стала ідея гармонійного розвитку людини через поєднання спорту, культури та освіти.

Філософія олімпізму ґрунтується на таких принципах:

- рівність та недискримінація;
- чесна спортивна боротьба;
- повага до суперника;
- прагнення до самовдосконалення;
- виховання миру та взаєморозуміння між народами.

Олімпійська освіта є складовою системи фізичного та загального виховання, що передбачає засвоєння знань про історію олімпійського руху, його ідеали та цінності, а також формування відповідних моральних установок і поведінкових моделей.

Вона спрямована не лише на розвиток фізичних якостей, а й на:

- формування світогляду молоді;
- виховання культури здорового способу життя;
- розвиток моральних і вольових якостей;
- формування соціальної відповідальності.

Олімпійська освіта реалізується через навчальні заняття, позакласну роботу, спортивні заходи, тематичні уроки, зустрічі з відомими спортсменами та участь у спортивно-масових заходах.

Патріотичне виховання є складним і багатогранним процесом, що передбачає формування в молоді національної свідомості, любові до Батьківщини, поваги до її історії, культури та державних символів. У цьому контексті олімпійська освіта виступає ефективним засобом реалізації завдань патріотичного виховання, оскільки спорт і олімпійський рух мають значний емоційний та виховний вплив на молоде покоління.

Основні олімпійські цінності — **досконалість, дружба та повага** — тісно пов'язані з патріотичними ідеалами. Прагнення до досконалості формує у молоді наполегливість, працелюбність і відповідальність за результати власної діяльності. Ці якості є необхідними для становлення активного громадянина, здатного працювати на благо своєї держави. Цінність дружби сприяє розвитку почуття єдності, колективізму та взаємної підтримки, що є важливими складовими національної згуртованості. Повага ж формує толерантне ставлення до інших народів і культур, водночас виховуючи гідне ставлення до власної нації та її традицій.

Значну роль у патріотичному вихованні відіграють приклади видатних українських спортсменів — олімпійців, які своїми досягненнями прославляють Україну на міжнародній арені. Їхній життєвий і спортивний шлях демонструє молоді зразки громадянської відповідальності, сили волі, самопожертви та відданості Батьківщині. Ознайомлення з біографіями спортсменів, аналіз їхніх перемог і труднощів сприяє формуванню у молоді почуття гордості за свою державу та бажання гідно її представляти.

Олімпійська освіта також сприяє усвідомленню значення державної символіки - прапора, герба та гімну - як важливих атрибутів національної ідентичності. Участь у спортивних змаганнях, церемоніях нагородження, урочистих заходах із використанням державних символів формує у молоді емоційно-ціннісне ставлення до своєї країни, зміцнює патріотичні почуття та громадянську позицію.

Крім того, олімпійські цінності сприяють вихованню молоді в дусі миру та взаєморозуміння, що є важливою складовою сучасного патріотизму. Усвідомлення своєї належності до світової спортивної спільноти допомагає молоді поєднувати любов до Батьківщини з відкритістю до міжнародного співробітництва та повагою до інших народів.

Гармонійний розвиток особистості передбачає єдність фізичного, інтелектуального, морального та духовного розвитку. Олімпійська освіта створює умови для досягнення цієї єдності.

Фізичний компонент спрямований на:

- зміцнення здоров'я;
- розвиток фізичних якостей;
- формування потреби в регулярній руховій активності.

Морально-етичний компонент включає виховання:

- чесності;
- справедливості;
- толерантності;
- поваги до інших.

Соціальний аспект олімпійської освіти сприяє розвитку комунікативних навичок, уміння працювати в команді, приймати рішення та нести за них відповідальність.

У сучасній системі освіти України олімпійська освіта розглядається як важливий компонент формування всебічно розвиненої особистості та реалізації завдань національно-патріотичного виховання. Її інтеграція в освітній процес здійснюється на різних рівнях - від закладів дошкільної освіти до закладів вищої освіти.

У закладах загальної середньої освіти елементи олімпійської освіти впроваджуються через уроки фізичної культури, інтегровані курси, факультативи, виховні години та позакласну діяльність. Проведення олімпійських уроків, тижнів спорту, тематичних заходів, присвячених історії Олімпійських ігор, сприяє підвищенню інтересу учнів до спорту та здорового способу життя. Важливою складовою є також залучення учнів до спортивно-масових заходів, змагань та проектної діяльності, що формує активну життєву позицію та відповідальність [3,4].

У закладах вищої освіти олімпійська освіта реалізується через навчальні дисципліни з фізичного виховання, спортивної педагогіки, теорії та методики фізичної культури, а також через діяльність студентських спортивних клубів. Вивчення олімпійського руху та його філософії сприяє формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців у сфері освіти, спорту та управління, а також розвитку їхньої громадянської свідомості.

Особливе місце у впровадженні олімпійської освіти посідає діяльність **Національного олімпійського комітету України**,

який ініціює та координує проведення освітніх програм, семінарів, конференцій і просвітницьких заходів. Співпраця закладів освіти з олімпійськими осередками, спортивними федераціями та громадськими організаціями забезпечує системність і практичну спрямованість олімпійської освіти.

Важливою умовою ефективного впровадження олімпійської освіти є підготовка педагогічних кадрів, здатних реалізовувати олімпійські цінності в освітньому процесі. Педагоги повинні володіти не лише фаховими знаннями, а й сучасними педагогічними технологіями, що сприяють формуванню мотивації молоді до фізичного самовдосконалення та громадянської активності.

Таким чином, олімпійська освіта в системі сучасної освіти України виступає ефективним засобом поєднання фізичного, морального та патріотичного виховання молоді. Її подальший розвиток сприятиме формуванню здорового, свідомого та патріотично налаштованого молодого покоління, здатного активно долучатися до розбудови держави [1,2].

Подальший розвиток олімпійської освіти потребує:

- удосконалення навчальних програм;
- підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів;
- активного залучення молоді до спортивної діяльності;
- використання сучасних освітніх технологій.

Особливу увагу слід приділяти інтеграції олімпійських цінностей у процес національно-патріотичного виховання, що сприятиме формуванню свідомих громадян України.

Висновки. Олімпійська освіта є важливим і ефективним чинником формування патріотичної, гармонійно розвиненої молоді. Вона поєднує фізичний розвиток із морально-етичним і духовним вихованням, сприяє формуванню активної громадянської позиції та здорового способу життя. Упровадження та розвиток олімпійської освіти в системі освіти України є необхідною умовою виховання майбутнього покоління, здатного відповідально та гідно представляти свою державу.

Список літератури.

1. Галан Я. П., Огністий А. В., Огніста К. М. Аналіз знань з олімпійської освіти в контексті патріотичного виховання під час проведення заходів для дітей-переселенців. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*. 2023. Вип. 39. С. 23–31.

2. Галан Я. П. Олімпійська освіта в контексті патріотичного виховання дітей : монографія. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича. 2022. 216 с.

3. Власюк Р.А., Палічук Ю.І. Олімпійська освіта як засіб патріотичного виховання підростаючого покоління. «Олімпійський рух на теренах України – минуле та сьогодення». Матеріали всеукраїнської наукової конференції, 6-7 лютого 2025р. м. Тернопіль. С. 70 -74

4. Наумчук В.І., Палічук Ю.І. Розвиток олімпійської освіти школярів в умовах становлення нової української школи. Всеукраїнська наукова конференція «Олімпійський рух на теренах України – минуле та сьогодення». 27 лютого 2023р. м. Тернопіль. С. 144 -148.

5. Радченко Л. О., Єрмолова В. М., Кріль І. М. Олімпійська освіта – складова національної системи освіти. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. Вип. 12 (185). С. 162–165.